

Lohkokääpä

Sprickporing

Diplomitoporus crustulinus

Uhanalaisuusluokka (IUCN): vaarantunut (VU)

Uhanalainen (LSA 521/2021)

Luonnehdinta

Lohkokääpä on yksivuotinen, alustanmyötäinen, vaihtelevan kokoinen, juustomainen kääpä. Kuivuessaan se kovettuu, kiertyy sisäänpäin ja lohkeilee muutaman neliösenttimetrin kokoisiksi kappaleiksi. Valkoinen, selvä reuna on 1–2 mm leveä ja mutkittlee kuoren painanteiden mukaan. Lohkokäävän vahamainen pillipinta on tuoreena kerman valkoinen, vanhana ja kuivana oranssinkeltainen. Soikeita ja kulmikkaita pilajeja on 3–4 millimetrillä. Lohkokäävän itiöemissä on heikko hapahko tuoksu.

Elinympäristö ja levinneisyys

Lohkokääpä ilmaantuu kaatuneen, oksien varassa maasta koholla olevalle kuusen rungolle muutama vuosi puun kaatumisen jälkeen. Rungot ovat yleensä vielä kuorellisia. Lohkokääpä levittäytyy rungon alapinnan kuorelle pitkälle matkalle, usein puun latvaosissa. Kasvupaikat ovat kosteita, kuten vanhoja korpikuusikoita tai avosoiden laiteita. Lohkokääpää kasvaa hyvin harvinaisena lähes koko maassa, mutta esiintyminen painottuu pohjoiseen.

Nykytila ja uhkatekijät

Lohkokääpä on uhanalaistunut lahoppuuta ja kookkaita puita sisältävien vanhojen metsien vähenemisen takia. Ne uhkaavat lajia edelleen. Lohkokäävän nykyisistä tunnetuista kasvupaikoista puolet on suojeltu.

Hoitosuositukset

Lohkokäävän esiintymispaikalla ja sen läheisyydessä tulisi säätää maassa lahoavat puunrungot. Esiintymispaikan metsänkäsittelyssä tulisi välttää avohakkuuta ja maanmuokkausta. Kuusilahoppuujatkumon säilymisestä esiintymispaikalla ja sen lähiympäristössä tulisi huolehtia, ja esiintymispaikka kuivattavia toimenpiteitä, kuten ojitusta, pitäisi välttää. Osa lohkokäävän kasvupaikoista saattaa olla metsälain erityisen tärkeitä elinympäristöjä, joiden ominaispiirteiden muuttaminen esimerkiksi avohakkuilla on kielletty. Lohkokäävän kasvupaikat ovat yleensä luonnonsuojelullisesti arvokkaita vanhoja metsiä tai puustoisia soita, joiden vapaaehtoiseen suojeluun on mahdollista hakea rahoitusta METSO-ohjelman kautta.

Lähteet

- Kotiranta, H. & Niemelä, T. 1996. Uhanalaiset käävät Suomessa. 2. uudistettu painos. Suomen ympäristökeskus, Helsinki. Ympäristöopas 10. 184 s.
- Kotiranta, H., Saarenoksa, R. & Kytövuori, I. 2009: Aphyllophoroid fungi of Finland. *Norrlinia* 19:1–223.
- Niemelä, T. 2005. Käävät, puiden sienet. Luonnontieteellinen keskusmuuseumi, Kasvimuseo, Helsinki. 319 s.

Kuva: Panu Kunttu